

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput V. Filiæ vanæ gloriæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

cellentiam operis; inaniter gloriosus, excellentiam fama & gloriae.
 31 Quia verò S. Thomam n. 27. audivimus designantem casus, in quibus inanis gloria peccatum est mortale, non abs re erit doctrinam ipsius exemplis illustrare. Primum casum designavit, cum quis gloriatur de falso aliquo, quod contrariatur divinae reverentiae. Peccant enim mortaliter, qui ex falsis novisque opinionibus contra fidem, vel bonos mores gloriam captant; vel gloriae suae, vel sui instituti desiderio docent aliquid ad fidem Catholicam pertinere, quod Ecclesiae auctoritate nondum declaratum est tale.
 32 Secundum casum, cum quis praefert testimonium hominum testimonio Dei. Exemplum est in haereticis, & quibuslibet pravarum opinionum Auctoribus, Doctoribus, vel Praedicatoribus, qui propositiones haereticas, vel haereticas proximas, erroneas, scandalosas, perniciosas, aut piam aurium offensivas, Ecclesiae licet, seu Romano Pontifice, vel Episcopo jubente, rejurare renuunt, vel retractare, ne fama & gloriae jacturam vel diminutionem patiantur. Necnon in iis qui necessarium virtutis officium praetermittunt, Deo vè ad perfectioris vitae genus interius vocanti obedire nolunt, ne vituperentur ab hominibus. Diligunt enim gloriam hominum, magis quam Dei.

33 Tertium casum esse dixit, dum intentionem suam quis refert ad gloriam, tamquam ad ultimum finem. . . pro quo consequendo non praetermittit facere etiam quae sunt contra Deum. Exempli gratia, quando quis fornicationem committit cum ea, quae minatur se diffamaturam ipsum, tamquam sollicitantem, vel violentum stupratorem, nisi consentiat. Vel dum Theologus aut Confessarius imperitus, vel semidoctus, ad difficiles casus conscientiae, doctioribus inconfutis, resolutorie respondet, ne imperitus vel minus doctus videatur. De similibus Augustinus l. 10. Confess. c. 36. Deum alloquens dicit: Qui laudari vult ab hominibus, vituperante te, non defendetur ab hominibus, judicante te, nec eripietur, damnante te.

CAPUT IV.

Remedia vana gloriae.

34 NE ergo efficiamur inanis gloriae cupidi, illius vanitatem consideremus, operumque nostrorum defectus tam multos, tamque frequentes (etsi nobis plerumque ignotos) ut Isaïas dicat c. 64. quod facti sumus ut immundi omnes nos, & quasi pannus menstruatae universae justitiae nostrae. Et, ut in nobis esset aliquid boni, Dei munus esse, ipsi proinde, non nobis tribuendum. Consideremus etiam quam fatuum sit aeternae gloriae praemio frustrare se pro vana gloriola. Quam ut fugeremus, fugiendam verbis factique Christus docuit, dum miracula sua, suaeque Transfigurationis glo-

riam celari iussit. Ne autem bene operantibus irrepat, avertendi sunt oculi ab operibus bonis, & in defectus nostros, atque peccata reflectendi, & ad multum, valdeque multum quod nobis deest ad Christianam vitam perfectionem, primitivè & maximi mandati implementationem. Denique scriptum esse Pl. 52. Deus confringet ossa eorum, qui hominibus placent. Parvi enim verò animi sunt, magnanimiti e contra; qui de honoribus & laudibus hominum non latantur, ut Augustinus dicit epist. 22. aliàs 64. hisce verbis: Magnum est de honoribus & laudibus hominum non letari, sed & omnem pompam inanem praedidit, & si quid inde necessarium retinetur, id tantum ad utilitatem honorantium salvemque conferre. Non enim frustra dictum est: Deus confringet ossa hominum placere volentium. Quid enim languidius, quid tam sine stabilitate & fortitudine (quod ossa significant) quam homo, quem male loquentium lingua debilitat; cum sciat falsa esse quae dicuntur, & cuius rei dolere nullo modo animae viscera dilamaret, si non amor laudis ossa ejus confringeret. Non hostis vires sentit, nisi qui ei bellum indixerit: quia si cuiquam facile est laude carere, dum denegatur, difficile est eam non delectari cum offertur. Et tamen tanta mentis in Deum debet esse suspensio, ut, si non merito laudemur, corrigamus eos quos possumus, ne arbitremur aut in nobis esse quod non est, aut nostrum esse quod Dei est; aut ea laudent, quae, quamvis non desint nobis, aut etiam supersint, nequam tamen sunt laudabilia, velut sunt bona omnia, quae vel cum pecoribus habemus communia, vel cum impiis hominibus. Si autem merito laudamur propter Deum, gratulemur eis quibus placet verum bonum, non tamen nobis, quia placemus hominibus; sed si coram Deo tales sumus, quales nos esse credunt, & non tribuitur nobis, sed Deo, cuius dona sunt omnia, quae verè meritoque laudantur. Hac mihi ipse canto quotidie, vel potius ille cuius salutaria praecepta sunt, quocumque sive in divinis lectionibus inveniuntur, sive qua intrinsecus animo suggeruntur, & tamen vehementer cum adversario dimicans, saepe ab eo vulnere capio, cum delectationem oblecta laudis mihi auferre non possum.

CAPUT V.

Filia vana gloriae.

35 TAMETHI vana gloria filia sit superbia; & ipsa tamen suas habet filias. Septem enumerat D. Gregorius 31. Moral. 31. videlicet inobedientiam, jactantiam, hypocrisis, contentionem, pertinaciam, discordiam, & novitatum praesumptionem. Quibus addi possunt superbia, tumor mentis, & curiositas.
 Inobedientia formalis, est peccatum quo violatur praeceptum Superioris ex contemptu, sive quia praeceptum est. Ita S. Thomas 2. 2. q. 105. a. 1. addens, quod cum facit homo aliquid
 Dddd 3

quid contra præceptum; non propter præcepti contemptum, sed propter aliquid aliud, est inobediencia materialiter tantum pertinet formaliter ad aliam speciem peccati. Non ergo quavisque mandati præteritis criminales facit inobedienciam (ait Bernardus de præcept. & disp. c. 11.) sed nolle obedire.

37. Inobediencia formalis est mortale peccatum, etiam dum præceptum Superioris violatur in re minima; si contemptus præcepti sit perfectus, ita ut inobediens ideò nolit præceptum implere quia præceptum est. Ita S. Thomas ibidem. Tum quia talis ita affectus est, ut nullo modo parere velit Superiori, quidquid præcipiat. Tum quia contemnendo Superiorem, contemnit Deum; juxta illud: *Qui vos spernit, me spernit.* Luc. 10.

38. Nihilominus tanto gravior est inobediencia, quanto superior est qui præcipit. Quamobrem gravior peccatum est inobedienciam esse Deo quam hominibus; Imperatori, quam Proconsuli, &c. Unde & peccata quæ directè & immediatè sunt contra Deum, graviora sunt iis quæ directè non sunt nisi contra proximum.

39. Addit S. Doctor a. 2. ad 2. non omnem inobedienciam esse peccatum in Spiritum sanctum, sed solum illam cui obstinatio adhibetur. Non enim contemptus cujusque, quod peccatum impedit, constituit peccatum in Spiritum sanctum (alioquin cujuslibet boni contemptus esset peccatum in Spiritum sanctum: quia per quodlibet bonum potest homo impediri à peccato) sed bonorum illorum contemptus facit peccatum in Spiritum sanctum, quæ directè ducunt ad penitentiam, & remissionem peccatorum.

J A C T A N T I A.

40. Jactantia est inordinata propria excellentia de prædicatio per verba, ut quando quis per verba se extollit supra id quod est in se secundum rei veritatem, vel supra id quod de eo homines opinantur. Quod Apostolus refugiens (ait S. Thomas q. 112. a. 1.) dicit 2. Cor. 12.

„Parco, nequis existimet me supra id quod videt in me, aut audit aliquid ex me. „ Quandoque est veniale (pergit S. Doctor a. 2.) quando scilicet aliquis ex mera vanitate, solum delectationem suam pro fine habens, de se talia jactat, quæ neque sunt contra Deum, neque contra proximum.

41. Est autem mortale peccatum 1.º cum aliquis jactanter de se profert aliquid contra gloriam Dei, sicut ex persona Regis Tyri dicitur Ezech. 28. „ Elevatum est cor tuum, & dixisti, Deus ego sum.

42. 2.º cum quis jactanter profert aliquid contra charitatem proximi, sicut cum quis, jactando seipsum, prorumpit in contumelias aliorum, sicut habetur Luc. 18. de Pharisæo, qui dicebat: „ Non sum sicut cæteri hominum, raptores, injusti, adulteri: velut etiam hic Publicanus.

3.º dum procedit ex superbia, vel inani gloria, quæ sit peccatum mortale, etiam jactantia est peccatum mortale, v. g. dum quis se jactando extollit, ut alterius merita existimationemque minuat.

4.º quando quis se jactat causâ lucris quo proximus graviter damnificatur, v. g. jactanter dicit se esse divinatorem, vel posse curare tales vel tales morbos, ut pecuniam corradat, cum gravi deceptione proximi.

5.º jactantia de peccato mortali, peccatum est mortale, ultra malitiam jactantiae includens malitiam ejusdem speciei cum peccato, de quo est jactantia. Tum propter approbationem illius, quam tacite saltem, seu simpliciter involvit. Tum quia jactantia de fornicatione v. g. non solum opponitur humilitati, sed etiam castitati; quæ sicut prohibet ne laudes fornicationem; ita prohibet ne captes gloriationem de fornicatione. Et ideò in confessione exprimentum est in specie peccatum, de quo facta est jactantia. Ita Lopez, Rodriguez, &c. contra Palaum, Cardinalem de Lugo, &c. Qui tamen fatentur, exprimentum esse speciem peccati, de quo jactantia facta est, quando conjuncta fuit cum interna complacentia de illo. Confitendum quoque peccatum diffamationis proximi, si cum ea conjuncta fuerit, ut si quis se jactaverit habuisse rem cum tali femina bona famæ. Confitendum denique peccatum scandali, si per jactantiam tuam causa fuisti peccati proximi, vel complacentiæ ipsius in illo. Unde qui alterum de peccato commisso laudat præsentem, exprimere debet laudati peccati speciem; eò quòd hujusmodi laudes sint æquivalenter exhortationes ad complacentiam in peccato laudato, vel ad illud committendum de novo. Siquis proinde, laudando alterum de furtivo commisso, ipsum excitavit ad illud de novo committendum, perinde tenetur ad restitutionem, ac si consulisset. Ita Cardinalis de Lugo, & passim alii.

H Y P O C R I S I S.

Hypocrisis est simulatio, quæ quis simulat per personam justam vel sanctam, cum talis non sit; vel sanctiorem se simulat, quam reverà sit. De ea S. Thomas q. 111. a. 4. Dicendum (inquit) quòd in hypocrisi duo sunt, scilicet defectus sanctitatis, & simulatio ipsius. Si ergo hypocrisis dicatur illo, cujus intentio fertur ad utrumque, ut scilicet aliquis non curet sanctitatem habere, sed solum sanctus apparere, sicut consuevit accipi in sacra Scriptura; sic manifestum est quòd est peccatum mortale, juxta illud Sap. 1. Spiritus sanctus discipline effugiet fectum. Et Job. 13. Ipse erit Salvator meus; non enim veniet in conspectu ejus omnis hypocrisis. Et hinc est quòd hypocrisis octuplici maledictione Veritas ferit Matth. 23. *Va vobis Scribae & Pharisæi hypocrisis, &c. Si autem dicatur hypocrisis, qui intendit simulare sanctitatem,*

tem, à qua deficit per peccatum mortale; tunc quamvis sit in peccato mortali, ex quo privatur sanctitate, non tamen semper ipsa simulatio est ei peccatum mortale, sed quandoque veniale. Quod discernendum est ex fine, qui si repugnat graviter charitati Dei, vel proximi, erit peccatum mortale, puta cum simulat sanctitatem, ut falsam doctrinam disseminet, vel ut adipiscatur ecclesiasticam dignitatem indignus, vel quacumque alia temporalia bona, in quibus finem constituit.

47 Si verò finis intentus non repugnet charitati, erit peccatum veniale, puta cum aliquis in ipsa simulatione delectatur, de quo dicitur 4. Ethic. quod „magis videtur vanus, quam malus.“ Eadem enim ratio est de menaculo, & simulatione. Contingit tamen quandoque quòd aliquis simulat perfectionem sanctitatis, que non est de necessitate salutis: & talis simulatio nec semper est peccatum mortale, nec semper cum peccato mortali. Hactenus S. Thomas.

CONTENTIO.

48 Contentio est altercatio verborum, quibus inordinatè quis alteri contrariatur. Unde scitur discordia contrarietatem quamdam importat in voluntate; ita contentio contrarietatem quamdam importat in locutione. ... Contrarietas autem locutionis potest attendi dupliciter, uno modo quantum ad intentionem contententis; alio modo quantum ad modum. In intentione quidem considerandum est utrum aliquis contrarietur veritati, quod est vituperabile; vel falsitati, quod est laudabile. In modo autem considerandum est, utrum talis modus contrariandi conveniat, & personis, & negotiis: quia hoc est laudabile... vel excedat convenientiam personarum, & negotiorum; & sic contentio est vituperabilis. Ita S. Thomas 2. 2. q. 38. a. 1.

49 Hinc infer 1°. cum S. Thoma, quòd si accipiatur contentio secundum quod importat impugnationem veritatis, & inordinatum modum, sic est peccatum mortale. Peccat proinde mortaliter, quisquis veritatem fidei, vel Moralis Christianæ contentiosè impugnat, sive veritas ipsi explorata sit, sive eam levibus & fallacibus argumentis existimet esse falsitatem. Tales sunt non solum hæretici, sed & Catholici quidam, qui studiosè impugnant nonnulla Moralis sanioris capita, cupiditatibus vel opinionibus suis contraria.

50 2°. quòd mortaliter etiam peccet, qui cum gravi audientium scandalo verbis contendit contra veritates nonnullas ad pietatem spectantes, quæ tamen de fide non sint, habentur tamen à fidelibus certæ, v. g. de Immaculata B. Virginis Conceptione. Ita S. Thomas ibidem & lect. 3. in 2. ad Timoth. 2. Huc enim respexisse videtur Apostolus ibi dicens: *Noli contendere verbis; ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium.* Hinc Tertullianus l. de præscript. hæret. offendit

periculosam esse coram infirmis disputationem contra hæreticos, Scripturas sacras non recipientes, vel adulterantes.

3°. idem dicendum de improbis Litigatoribus, Causidicis, Procuratoribus, qui in iudicio contentiosè impugnant veritatem iustitiæ, sive causam injustam dolosè & clamosè propugnant. Sicut & de iis, qui in quavis disputatione, vel litis prosecutione, verbis impropriè disceptant, quibus charitas & fama proximi graviter læditur.

4°. quoad eos, in quorum contentione solum est inordinatio in modo, secluso scandalo, non peccant nisi venialiter. Et idem est de iis quorum contentio est de re, de qua non est contendendum, v. g. de Apostolis contententibus quis eorum videretur esse major. Luc. 22. Sicut & de iis qui disputant quidem ad illustrandam explicandamque veritatem, sed solo studio vincendi adversarios, gloriæque captandæ.

DISCORDIA.

Discordia est contrarietas voluntatum in bono, in quo oportet esse concordēs. Quando scienter quis, & ex intentione dissentit à bono divino, vel à proximi bono, in quo debet consentire, est peccatum ex genere suo mortale, propter contrarietatem ad charitatem; licet primi motus hujus discordiæ propter imperfectionem actus sint peccata venialia. S. Thomas 2. 2. q. 37. a. 1. Verùm cum intentio aliquorum est ad aliquod bonum, quod pertinet ad honorem Dei, vel utilitatem proximi; sed unus estimat hoc esse bonum, alius autem habet contrariam opinionem: discordia tunc est per accidens, seu præter intentionem contra bonum divinum, vel proximi; & talis discordia non est peccatum, nec repugnat charitati, nisi hujusmodi discordia sit vel cum errore circa ea qua sunt de necessitate salutis, vel pertinacia in debite adhibeatur. Cum etiam concordia, que est charitatis effectus, sit unio voluntatum, non unio opinionum. Ex quo patet quòd discordia quandoque est ex peccato unius tantum, puta cum unus vult bonum, cui alius scienter resistit. Quandoque autem est cum peccato utriusque, puta cum uterque dissentit à bono alterius, & uterque diligit bonum proprium. S. Thomas ibidem.

Sic etiam facere discordiam aliquando non est peccatum. Nam licet facere discordiam, per quam tollitur bona concordia, sit grave peccatum, quod Prov. 6. *desertatur Dominus.* Facere tamen, seu *causare discordiam, per quam tollitur mala concordia... est laudabile.* Et hoc modo laudabile fuit, quòd Paulus posuit *dissensionem inter eos qui erant concordēs in malo.* Nam & Dominus de se dicit *Matth. 10. "Non veni pacem mittere, sed gladium."* S. Thomas 2. 2. q. 3. a. 1. ad 2.

Laudabiliter etiam Confessarius peccatorem à malo statu suo revocare & liberare satagens, ab ipso dissentit. Imò ad id tenetur, sicut Me-

dicus dissentire tenetur ab ægroto lethargico, vel phrenetico. Ita S. Augustinus serm. de utilit. jejunii c. 10. *Si (inquit) pater agetur senex, jam vicinus morti, & adfit illi pater filius ejus, & videat eum Medicus lethali & noxio somno premi, patiens est in senem moriturum propter ipsos paucos dies, quibus hic potest vivere. Stat filius, & adest patri sollicitus; & cum audierit Medicum dicentem, iste homo lethargicus potest esse, & inde mori; si vultis eum vivere, non dormiat. Illum somnus ille noxius premit, qui & noxius & dulcis est. Filius autem ejus admonitus à Medico, stat sollicitus, patri molestus, pulsatur; & si pulsatio ejus vincitur, vellicatur; & si vellicatio nihil agit, pungitur. Certè molestus est patri, & esset impius, nisi molestus esset. At ille quem delectat mori, molestus sibi filium tristi aspectu & voce reverberat: quiesce mihi, quid mihi molestus es? Sed Medicus ait, quia si dormieris, morieris. Et ille, dimitte me, mori volo. Et puer impius est, si non dicat, ego nolo. Et illa vita utique temporalis est. . . . Et tamen impii sunt, nisi ad ipsam sibi temporalem, etiam cum invicem molesti sunt, consulant. Ergone video fratrem meum somno noxie consuevudinis premi, & non excito, dum timeo molestus esse dormienti, atque perentis? (audiant Confessarii molles) absit à me ut hoc facerem, nec si illo vivo nostra angustaretur hereditas. Nunc verò cum illud quod in aeterna vita accepturi sumus dividi non possit, cum possessore multiplicato angustari non possit, non eum erigam vel molestius, ut vigilet, & carens somno vetustissimi erroris, mecum in hereditate gaudet unitatis? Prorsus faciam; si vigilo, faciam: si non facio, & ego dormio, somno utique aeternæ mortis.*

PERTINACIA.

- 57 **P**ertinacia est perseverantia in propria sententia plusquam oportet, quando scilicet in ea quis perseverat contra agnitam veritatem. Ita S. Thomas 2. 2. q. 138. a. 2. addens, quòd idè aliquis nimis perseverat in propria sententia, quia per hoc vult suam excellentiam manifestare, seu proprium judicium ostentare. Unde oritur ex inani gloria, sicut ex causa.
- 58 Mortalis est 1°. dum aliquis manifestatà sibi doctrinà Catholicæ fidei, ei resistendo, in proprio perseverat errore. In hoc quippe hæresis propriè consistit.
- 59 2°. dum aliquis publicè vel privatim tuerit, nec emendare vult propositiones à summo Pontifice, vel Episcopo in sua Diocesi, damnatas, ut fidei, vel bonis moribus, vel pietati, vel Ecclesiasticæ Hierarchiæ, aut paci contrarias, vel ut scandalosas, piarumvè aurium offensivas. Graviter quippe lædit charitatem Dei & proximi, estque superbus, & nihil sciens 1. Timoth. 6. dum judicium suum submittere renuit iis ad quos jure divino spectat judicium de doctrina, & quibus divina providentia vitam & fidem Christianam custo-

diendam, & Ecclesiam suam regendam commisit, ut D. Anselmus loquitur in Dedicatoria libri sui de fide Trinitatis ad Urbanum II.

PRÆSUMPTIO NOVITATUM.

Præsumptio novitatum est cum quis inanis gloria studio nova excogitare præsumit (v.g. novas vestes, vel opiniones) ut nomen sibi faciat, hominumque admirationem sibi conciliet. Peccatum est periculosissimum: utpote ex quo hæreses omnes, erroresque contra fidem, & bonos mores pullularunt. Mortalis est præsumpta novitas, dum fidei vel bonis moribus adversatur, vel grave creat scandalum, vel dum in novitates tantum quis expendit, ut familiaris suæ necessaria non provideat, vel impotens fiat solvendis debitis, vel notabiliter morosus.

FASTUS. TUMOR MENTIS.

Fastus est dum quis se extollit in incessu, 61 vestibus, edificiis, mensa, supellectile, loquendi modo, & similibus. Quando mortalis sit, collige ex dicendis de luxu. Tumor mentis est mentis inflatio, orta ex congerie inanum cogitationum, & complacentia propria excellentiæ. Mortalis fuit in Lucifero, & est in iis qui usque adeò inflantur, ut ceteros despiciant, & vix ullum quasi dignum respiciant, cui æquanimiter loquantur. Unde eorum mens semper est ad irrogandas contumelias valida (ait Gregorius 34. Moral. 18.) ad tolerandas infirma. . . . ad lacecessendos alios importuna, &c.

LUXUS.

Luxus vestium est excessus in vestium splendore. De eo S. Carolus Borromæus in Instruct. Confessariarior. hæc habet notatu dignissima: *Cum hac tempestate luxus vestium ad summum, quò conscendere potuit, verticem videatur evasisse, idque magna ex parte culpa & negligentia Confessariariorum accidat, qui vel ex inconsiderantia, vel fortè dum leviter penitentes peccare existimant, nullo cum scrupulo eos absolvunt; capita quadam in medium offeremus, quibus propter ornatum & luxum in vestibus, fastumque animi ingentem, plerumque mortaliter hodie peccatur, ut cum absolutio danda erit, secundum eas regulas actionis officii sui metiantur.*

Primo igitur si quis vestitu splendidiore induitur, vel eo se ornat, ob finem peccati mortalis, utique mortaliter peccat.

Secundo, qui sumptuosos vestimenti gratiâ, vel ipse delinquit, vel alii ejus nomine præceptorum Domini, vel Ecclesiæ transgredimur, ut ne vestis non conficiatur, festis diebus sartori operandum sit, vel ipsa certè faciat eum operari, aut sacrum Missæ Officium omittere, vel ut alii omittant, præbetur ab eo occasio.

Tertio,

Tertiò, si causam præstet conjugii, usque ad quos spectat ejus sustentatio, ut plusquam privata opes ferunt, in vestitum impendant. Vel si prævidet, aut saltem probabiliter dubitat, quod odia (vestium causa) gignentur, dissensionisque in adibus fiant, vel quod indumenti causa conjux, aut aliorum quispiam blasphemias evomat, aut lucra contractusque illicitos exercent.

66 Quariò, his adde eos qui ornatus gratiâ, non sine peccato mortali super sedent elemosinis necessariis, aut legata pia non exequantur, aut similia, quibus obstricti sunt, complere negligunt.

67 Quinò, qui pro veste mercedem operariis denegant solvere, vel differunt.

Sextò, qui ere alieno sic se obruunt, ut cum tempore solvendo non sint futuri.

Septimò, in hoc ordine ponendi sunt, qui, ut se splendide vestiant, detrimentum proximo notabile inferunt.

68 Octavò, qui ita se exhauriunt, ut filius, cum ad aetatem nubilem pervenerint, in matrimonio collocare non possint; qua ex re magna mala solent existere.

Nonò, ad extremum, cum prudenter colligi possit, quod non mediocria peccata, similia ista que dicta sunt, inde prodibunt, aut dubitatio verisimilis habeatur quod accidere possent, qualia ferè solent sumptuosum & insolentem earum usum comitari. In omnibus qua diximus judicandum est, peccatum esse mortale indulgere nimio vestitui.

Decimò, cum fieri vix possit, ut qui supra quam sue copia ferunt insunt, non advertat animum ad peccata consecutura, vel ut minimum possit & debeat advertere; potest in universum rectè judicari, eos omnes in peccato mortali vitam agere, nisi ex diligenti penitentis examinatione, certâ ratione contrarium existimetur.

70 Undecimò, non solum mortaliter peccatur, cum facta expensa in vestes, ordinem & facultates domesticas excedunt; verum etiam peccatum committitur in modo sese exornandi. Quid enim si ornatus ad lasciviam pertrahat?

71 Duodecimò, quod si per se, vel certè ex communi hominum judicio sollicitet ad peccatum, potest etiam fieri ut per se quidem eò non adducat, tamen occasionem ille suspicietur, ex ejus generis ornamento (quod à sui ordinis hominibus communiter non gestatur) datum iri certâ persona, ut illum inhonesto amore prosequatur, vel ne sic accidat probabiliter timeri potest.

72 Decimò-tertiò, cum in hoc peccato heret, ita vitam instituit, ut nullam vel parvam salutis proximi habeat curam, adeò quidem ut si quem ex sumptuosu, quibus incedit, vestibus, per occasionem misere salutem perdere conspiciat, tamen eum (habitum) non studeat deponere.

73 Quariò-decimò, fit inde non rarò, ut cultus ipse primâ fronte ad varias species amoris inhonesti prodendas concinnè institutus sit, easque

Tom. I.

amorum affectiones variis coloribus, dum se comit & promit, vel quocumque modo non per obscure declaret.

Propterea ergo Innocentius XI. animadvertens gravissimas hac in re Christianorum plurimorum corruptelas, excessivamque, mulierum præsertim, pompam & immoderantiam, vocatis ad se omnium Ordinum Mendicantium Procuratoribus Generalibus, ardentissimo pastoralis animi sui zelo, ipsis præcepit, monerent suarum respectivè Religionum Concionatores, ut in concionibus suis, stylo ac spiritu Apostolico, Christianos ad penitentiam & vitæ emendationem hortarentur; Confessarios autem, ut non solum monendo & reprehendendo, sed & absolutionem, si opus fuerit, denegando, compellerent, præsertim mulieres, ad corrigendam ornatus sui immoderantiam & immodestiam, uti testatur R. P. Joannes Baptista à Sabbio, Procurator & Commissarius Generalis Capucinatorum, in Epistola ad omnes sui Ordinis Ministros Provinciales scripta, cujus tenorem refert Illustrissimus D. Episcopus Castoriensis in Amore suo penitente l. 2. c. 5.

Enimverò divinam iracundiam usque adeò 75 excitant illæ mulierum vanitates, & immodestia parum christianæ, ut & in præsentia, & in futuro sæculo eas severissimè castiget, teste S. Cypriano in tract. de discipl. & habitu virgin. id probante 1°. ex Apocal. 17. ubi unus ex septem Angelis S. Joanni Evangelistæ ostendit damnationem meretricis magnæ, quæ circumdata erat purpurâ & coccino, auroque, lapide pretioso, & margaritis ornata. 2°. per exemplum filiatum Sion, quæ ultimum sibi, patriæque suæ exitium acciverunt, pro eo quod elevate sunt, & ambulaverunt extenso collo, & nitibus oculorum ibant, & plandebant, & ambulabant pedibus suis, & composito gradu incedebant. Quibus Isa. 3. Deus comminatur se adempturum ornamenta calceamentorum, & lunulas, & torques, & monilia, & armillas, & mitras, & discriminalia, & persceticidas, & murennulas, & olfactoria, & innaures, & annulos, & gemmas in fronte pendentes, & mutatoria, & palliola, & lineamina, & acus, & specula, & sindones, & vitas, & theristra. Et erit illis pro suavi odore fetor, & pro zona funiculus, & pro crispanti crine calvitium, & pro fascia pectorali cilicium. Pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent, & fortas tui in praelio. Sed de hoc aliâ iterum.

CURIOSITAS.

TAmetsi curiositas inter filias vanæ gloriæ 76 recenseri non solet; ad eas tamen eatenus spectat, quatenus ex vana gloria frequenter proficitur. Sunt enim qui... magnum aliquid se agere putant, si universam istam corporis molem, quam mundum nuncupamus, curiosissimè intentsissimeque perquirant. Unde tanta superbia gignitur, ut in ipso calo, de quo

Eccc

sepe disputant, sibi met habitare videantur. Et sunt, qui inordinatam curiositatem habent sciendi, ut videantur hominibus in omni re versati. Quorum proinde curiositas ex vana gloria proficitur.

77 Est autem curiositas appetitus inordinatus cognoscendi, sive per intellectum, sive per sensum, legendo, videndo, audiendo, gustando, &c. Nam, ut S. Thomas sapienter observat 2. 2. q. 167. a. 1. in cognitione veritatis potest esse vitium ex ipsa inordinatione appetitus, & studii ad discendam veritatem. Et hoc quadrupliciter. Unomodo, in quantum per studium minus utile homines trahuntur à studio, quod eis ex necessitate incumbit. Unde Hieronymus dicit: Sacerdotes, dimissis Evangelii, & Prophetis, videmus comedias legere, vel amatoria uncolicorum versusum verba cantare. Alio modo, in quantum studet aliquis addiscere ab eo, à quo non licet, sicut patet de his qui futura à demonibus, vel superstitiosis hominibus perquirunt. Quae est superstitiosa curiositas. Unde Augustinus dicit in lib. de vera relig. Nescio an Philosophi impedirentur à fide, vitio curiositatis, in percunctandis demonibus. Tertio, quando homo appetit cognoscere veritatem circa creaturas, non referendo ad debitum finem, scilicet ad cognitionem Dei. Unde Augustinus dicit in l. de vera relig. quod in consideratione creaturarum non est vana & peritura curiositas exercenda, sed gradus ad immortalia & semper manentia faciendus. Cumque Augustino Bernardus alibi relatus ait: Scire velle, eo tantum sine ut scias, turpis curiositas est. Quarto modo, in quantum aliquis studet ad cognoscendam veritatem supra proprii ingenii facultatem. Quia per hoc homines de facili in errorem labuntur. Unde dicitur Eccli. 3. „ Altiora te ne quaesieris, fortiora te ne scrutatus fueris... & in pluribus operibus ejus ne fueris curiosus. „ Et postea sequitur: „ multos enim supplantavit suspicio eorum, & in vanitate detinuit sensus eorum.

78 Primus modus est lethalis, quando propter studium rerum minus necessarium, negligitur studium eorum quae sub mortali scientia sunt. Secundum quoque modum fatentur omnes lethalem esse. Tertius modus communiter non est nisi venialis, quando nec adest finis mortalis, nec pars notabilis vitae transigitur in ejusmodi curiositatibus. Quartus modus aliquando est cum mortali crimine, quando scilicet conjunctum habet periculum incidendi in gravem errorem. In quem quia multi dilaberentur, nisi generatim prohiberentur libri periculosi; lethalis est librorum prohibitorum lectio; atque (ob periculum) mortalis lectio diuturna librorum amatoriorum, vulgò Romanorum. Quia licet primà fronte infantes appareant, illicitos sensum sine sensu amores inspirant, grandemque, experientia teste, perniciem afferunt juventuti, morumque integritati. Unde S. Teresa vitae suae c. 2. *Arbiterar* (inquit) *nihil esse mali, si plures dies pa-*

riter & noctis horas in ea occupatione tam inanis futilique contererem... Verùm tunc cepti oblectari luxu vestium, & curare manus, & ad pompam saecularem componere capillum, & omnem ornatum adhibere, qui ab mea conditione nihil aberat, quemque mea curiositas numerosissimum excogitare consueverat. Non erat quidem mea depravata intentio. Nam etsi ingenti ornatu cupiditate flagrarem, noluissem tamen cuiquam divina offensam occasionem praeberere. Verùm tamen nunc animadverto, ea quae mihi per plures annos innoxia visa sunt, esse reverà cum magnis flagitiis conjuncta.

Propterea Doctoris Gentium iussu (prout 79 narratur Act. 19.) multi qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt coram omnibus, & computatis pretis illorum, invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium, id est circiter 15000. florenorum nostratium. Quidam etiam Episcopus, qui insanos Theogenis & Charicleae amores litteris mandaverat, quodam in Concilio iussus est, vel libros suos exurere, vel Episcopatu cedere. Concilium quoque Lateranense ultimum, & Tridentinum, Ludimagistris prohibent, ne pueris exponant, vel legi permittant libros, quorum lectione adolescentum animi pravos mores facile concipiunt.

Est & alia curiositas mortalis, ut puta 1. quae quis ab alio scire vult, quod sub mortali nequit revelare. 2. quae audire vult, quae sacramentaliter quispiam confitetur. 3. quae de secretis aliorum factis inquirat, ad finem iniquè proximum molestandi, contemnendi, vel ei detrahendi. 4. quae quis litteras alterius clausas (ipso nolente) aperit & legit, ad finem addiscendi secreta ipsius. Quia hoc est contra jus quod quisque habet ad celandum secreta sua. Quia verò ut plurimum, ante apertionem, nescitur, utrum in illis magni momenti secreta non contineantur, litterarum alienarum apertionem lectionemque ut plurimum esse lethalem, docent Navarrus, Toletus, &c. Ob morale periculum laedendi jus secreti in re gravi.

Dixi ut plurimum, merito namque Navarrus excipit casum, quo, ratione amicitiae, aliavè de causa, rationabiliter praesumitur consensus ejus, à quo, vel ad quem litterae scriptae sunt. Excipit etiam Cardinalis de Lugo, cum S. Antonino, casum quo alienas quis litteras aperit & legit ad avertendum injustum damnum suum, vel proximi sui, quando probabiliter timeret ne scriptae sint, ad illud inferendum. Quia unusquisque jus habet sibi & proximo consulendi contra ejusmodi damnum.

Plures etiam (cum S. Antonino & Sylvestro) censent, solum esse veniale peccatum, litteras à domino dilaceratas, & in publicum projectas, ex sola curiositate recolligere, junctisque partibus legere. Quia hoc non est nisi in utrum suum vertere quod habetur pro derelicto. Sed suppositum istud alii negant cum Rebellio p. 2. de obligat. just. l. 9. q. 9. n. 9. Quia laceraando dominus satis ostendit se non derelin-

quere jus quod habet ad secretum litterarum illarum.

83 Saltem si litteras in publicum non proiecit, sed casu ipsi exciderint, mortale videtur eas legere (nisi prudenter existimes nihil in eis momentosum esse) tunc enim certum videtur, jus ad secretum non censei derelictum.

Appendix ad dicta num. 24.

DE AMBITIONE.

84 Quia presenti tempore valde frequens est ambitionis vitium, ad majorem ipsius elucidationem non pigebit ibi dictis nonnulla adijcere. Peccant ergo mortaliter peccato ambitionis 1°. qui absque divina vocatione beneficia Ecclesiastica concupiscunt, perunt, accipiunt, solius honoris, vel commodorum temporalium intuitu. Colligitur ex S. Thoma 2. 2. q. 185. a. 1. ubi docet quod appetere Episcopatum propter honorem & sufficientiam temporalium, manifestum est quod est illicitum, & pertinet ad cupiditatem, vel ambitionem. Est enim graviter contrarium divinæ legi, per Apostolum Hebr. 5. dicenti: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tamquam Aaron.* Est etiam gravis inordinatio beneficium Ecclesiasticum ad solam suam cupiditatem vel ambitionem referre. Quandoquidem vel solus nefas ambitus severissimam Canonum distinctione damnatur, prout D. Gregorius ait l. 4. epist. 20. Et si gravis inordinatio est vel solam Tonfuram eo tantum fine capessere, ut beneficium Ecclesiasticum honorem, commodaque temporalia quispiam consequatur; non minor certe inordinatio est, isto solo fine beneficium ipsum Ecclesiasticum querere & accipere. Audiri meretur hac de re satis eleganter discurrens Doctor Hallerius in l. de fact. ordinationib. tit. de præparat. & disposit. ordinand. c. 3. §. 6. n. 30. „ Adeo jam passim aliquorum inolevit temeritas, & Religionis contemptus, ut non ad Tonfuram modo, verum etiam ad omnes Ordines, solius temporalis beneficium, vel otii, vel bonorum gratia se conferant. Tonfuram verò præsertim eo tantum fine capessant, abutentes sacra ista designatione in Clerum ad sua commoda, Episcopalem benedictionem ad profanas ambitiones convertentes; Ecclesiæ expectationem frustrantes; evertentes mysticam ceremoniarum istius sensum; mendacii Ecclesiastica (quæ in Tonfuræ collatione funduntur) verba præcel- que arguentes; professionem Clericatus temere emittentes, ejusque prærogativam injustè ac fraudulenter usurpantes. Quos proinde nescio quis à lethali noxa excusare possit, quos injustitiæ, sacrilegii, publici mendacii, abususque rei sacre non levibus criminibus restrictos teneri ostendimus. Nulla vox tot crimina velare potest, nulla ratio tueri. Quis enim levem materiam censeat, profanationem rei sacre, violationem totius Clericatus, pro-

Tom. I.

millionem coram tota Ecclesia fallacem, usurpationem alieni juris, Ordinis Clericatus perturbationem? Quis aded perfrictæ frontis, ut defendere audeat, leve crimen esse ambitionem illam ac avaritiam, quæ sacros ritus (dic similiter, Ecclesiastica beneficia) contra Ecclesiæ intentionem, in sua commoda honoresque detorquent? &c. „ Propterea etiam Navarrus in tr. de orat. & hor. canon. c. 5. „ *Com- pluribus* (inquit) qui primam Tonfuram, aut quatuor Minoribus initiatur, satius foret, ipso ordinationis die, frangere crura, quam primam Tonfuram, aut quatuor Minoribus ordinari... eò quod non se ordinant ad finem debitum. „ Et Eminentissimus Cardinalis Noaillius Archiepiscopus Parisiensis, in sua Constitutione de die 1. Octobris 1696. de iis loquens qui primam Tonfuram initiatur: „ Hæc est (inquit) prima Sanctuarii janua, quæ aditum ad Ordines aperit, jus tribuit ad Ecclesiastica beneficia, &c. Quamobrem nimia diligentia adhiberi non potest in eorum examine, qui ad statum Ecclesiasticum admittuntur; siquidem agitur de Dei gloria, de Ecclesiæ honore, de bono animarum, de perditione temporali & æterna Clericorum, frequenter etiam familiarum. Quid Deo injuniosius, quam ut profiteantur Deum hæreditatem suam esse, qui bona dumtaxat temporalia querunt? &c. „

2°. mortaliter peccant peccato ambitionis, qui pro se petunt Episcopatum, vel quodvis aliud beneficium, vel officium Ecclesiasticum, curam habens animarum. Ita S. Thomas 2. 2. q. 100. a. 5. ad 2. ubi sic: *Si aliquis pro se rogat ut obtineat curam animarum, ex ipsa presumptione redditur indignus, & sic preces sunt pro indigno.* Et quicumque talem eligunt, indignum eligunt. Ita etiam S. Carolus Borromæus cum Concilio suo Mediolanensi I. post divinam Scripturam, Canones & Patres. Quid enim Scriptura dicit, quid Patres? *Nec quisquam sibi sumit honorem; sed qui vocatur à Deo, tamquam Aaron. Nec Christus seipsum clarificavit, ut Pontifex fieret; sed qui locus est ad eum, &c.* Hebr. 5. Divina verò vocatio innotescere non potest, nisi electione, nominatione, institutione canonicâ, nullatenus quaesita.

S. Leo Magnus can. principatus causa 1. q. 87 r. relatus: *Principatus* (inquit) quem... ambitus occupavit, etiamsi moribus atque actibus non offendit, ipse tamen inicit sui est perniciosus exemplo. Et difficile est ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.

Gregorius Magnus l. 7. epist. 110. *Qui ultra ambit. . . est procul dubio repellendus. Nam qui nititur ad altiora conscendere, quid agit, nisi ut crescendo decrescat, & ascendendo exterrius, intus ad profunda descendat?*

S. Isidorus Pelusiota l. 4. epist. 229. ad Paladium Diaconum: *Tu, quam ob causam, ignorans tuas vires, & ne teipsum quidem regere valens, talem adamas principatum, qui regno quoque ipso non solum est sublimior, sed*

Eeee 2

etiam laboriosior. Et quare existimas potestatem hanc esse rationibus nullis reddendis obnoxiam, ac non potius rationibus obnoxiam ministerii functionem? Sed quamvis tu omnem transcendas audacia furorem (ecce quam graviter culpabilem censet istam ambitionem) ego quoque insanirem, si non eum me offenderem, qui tantum malum curare conetur, &c.

90 S. Bernardus l. 4. de considerat. c. 4. *Alius pro alio, alius forte & pro se rogat. Pro quo rogaris, si ipse suspectus. Qui ipse rogat pro se, iam iudicatus est. Nec interest, per se, an per alium quis roget.*

91 Vel ipsi Christiani Principes, eos reputant indignos, qui pro se petunt. Nam Leo & Anthemius Imperatores L. *Si quomquam* 31. Cod. tit. de Episcop. & Cleric. *Tantum ab ambitu debet esse sepositus, ut queratur cogendus....* Profecto enim indignus est Sacerdotio, nisi fuerit ordinatus inuitus.

92 Penè exciderat memorabilis sententia Chryostomi, seu potius Joannis nostri Hierosolymorum Patriarchæ 44. oper. imperf. in Matth. homil. 43. ex quo desumptus est canon *multis* dist. 40. *Quicumque desideraverit primatum in terra, inveniet confusionem in celo; nec inter servos Christi computabitur, qui de primatu tractaverit.*

93 Sed non excidit S. Antoninus, qui p. 2. tit. 3. c. 5. §. 4. idem docet de aliis ab Episcopatu beneficiis & officiis, annexam animarum curam habentibus. *Quia, inquit, ubi est eadem ratio, ibi & idem jus. Nam de similibus est idem iudicium can. ad ejus dist. 7. Sed ratio quare est illicitus & mortalis appetitus Episcopatus, est propter curam quam habet annexam: quia presumptuosus nimis est, ut quis se reputeet idoneum ad regendum animas aliorum. Sed eadem ratio est in quolibet predicatorum, (etiam Decanatu, Prepositura, Archidiaconatu, Pastoratu, Regularium prefectura, &c.) quia omnibus cura est annexa... Igitur si aliquid predicatorum petere est mortale, & illud appetere erit mortale. Nam secundum Thomam, Raymundum, Hostiensem, petere pro se aliquid eorum, etiamsi alias sit dignus, inducit simoniam: quia sunt preces pro inaigno, ratione presumptionis, seu ambitionis. Ergo & appetere erit mortale; cum simonia sit mortale. Hanc quidem opinionem, scilicet quod pro se petere beneficium curatum sit simonia, non sequuntur Curiales, prosequitur S. Antoninus; sed quia Doctores qui contrarium dicunt, sanctitate & scientiâ Theologia & juris sunt longè prestantiores, ideo non videtur tuta predicta opinio, nec sequenda.*

94 Parochiale tamen beneficium pro se non postulant, qui ab Episcopo vocati ad concursum, se sistunt, sed Episcopi sui iudicio se submitunt. Graduati etiam qui beneficia ratione graduum Academicorum postulant, seipos ad ea non ingerunt, sed iure ab Ecclesia sibi concessa utuntur, & ab Universitatibus presentantur Episcopis, quorum iudicio se subijciunt, qui ip-

fos repellere potest, si indignos judicaverit. Si qui Graduati aliter hac in re procedant, & à la-be ambitionis & cupiditatis non recedant, vitium est hominum, ab Ecclesia non probatum, sed damnatum.

Dixi mortalem esse ambitionem pro se petere beneficium Ecclesiasticum, curam habens animarum; scio enim sententiam esse S. Thomæ ubi supra ad 3. quod *licet potest aliquis, si sit indigens, pro se beneficium Ecclesiasticum petere, sine cura animarum*, ut habeat unde decenter serviat Domino. Ita etiam S. Raymundus in Sum. l. 1. tit. r. §. 7. id probans ex cap. *ad aures* extra de Rescriptis.

Quoad ambitum prefecturæ Regularium, 96 quantum ab eo alienos ipsos esse oporteat, D. Basilius in Constitut. Monast. c. 9. & 24. luculenter ostendit, aens quod *diabolica ista pestis est, & libidinis dominandi labe, qua res insigne est prima illius diaboli pravitatis indicium.*

3°. mortalis est ambitio Concionatorum, 97 nobiliorum Ecclesiasticum pulpita ambientium, ad acquirendam nominis claritatem, & inde consequendum Episcopatum, seu aliud beneficium Ecclesiasticum. Sequitur ex dictis, & ex eo quod isti plausum querant, non fructum animarum, *adulterantes verbum Dei*, ut D. Gregorius loquitur. Unde S. Carolus Borromæus in Instruēt. Predicator. tit. de præparat. &c. *Fugiet (inquit) Concionator tamquam pestem omnem ambitionem, omnemque illius suspensionem. Ne loca insigniora, ubi predicationis sua semen spargat, ambiat, affectu: memor Christi Domini, quem à Pare è celo demissum ad erudiendum genus humanum, pagos, & vicos, & castella obisse legimus. Nunquam in opinionem inducet, majori atque nobilitiori suggesto se dignum esse. Fuit hac quondam incredibilis ambitio Ethnicorum Oratorum. Christianus autem Concionator ab istius ambitionis suspicionem alienus esse debet, qui ad predicandum Christum crucifixum, non ad sui ingenii ostentationem vocatus est. Si secus faciat, absque divina vocatione sacrum ministerium exercet. Videri potest Epistola Pastoralis Illustrissimi D. Jacobi Nicolai Colbert, Archiepiscopi Rothomagensis de die 28. Martii 1697. ubi hanc & præcedentem assertionem confirmat.*

4°. mortalis est ambitio & cupiditas eorum, qui, absque necessitate, à minori Episcopatu, vel Pastoratu, ad majorem & pinguiorem transeunt seu transire postulant. Quia in re gravi Canones spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ consecratos, violat ambitio & cupiditas ista. Id enim graviter prohibent Concilium Nicænum can. 15. Sardinense can. 1. & 2. Carthaginense IV. can. 27. Calcedonense can. 5. Ravennatense sub Joanne IX. can. 3. & 5. Nannetense can. 16. Prohibet item (post Damasum, Leonem Magnum, Hilarium, & Pelagium II.) Innocentius III. cap. *quanti* & cap. *licet* extra de Translat. Episc. De transitu à minori Pastoratu ad majorem sic statuit Concilium Turonense III.

Pars II. De septem peccatis capitalibus.

can. 3. De titulo minori ad majorem migrare, nulli Presbytero licitum sit... Quod si inventus fuerit contra statuta id facere, eadem feriat sententia, quâ Episcopus, si de minore ad majorem transmigraverit sedem. Idem habetur in Concilio Rhemenfi II. can. 20. Et in Meldensi anni 813. can. 30. Et (ante has Synodos) in Antiocheno can. 20. & Sardicensi can. 1.

CAPUT VI.

Definitio & malitia avaritiæ. Quam probrosa sit Christianis; sed maxime Sacerdotibus & Ecclesiasticis.

99 **A**varitia à S. Thoma 2. 2. q. 118. a. 4. definitur inordinatus amor divitiarum. Quæ quidem inordinatio duplici modo contingit. Primum in ordine ad proximum, sive per excessum in accipiendo, sive per defectum in dando. Secundum in ordine ad seipsum, per immoderantiam circa interiores affectiones, quas quis ad divitias habet, puta si immoderate aliquam divitiarum amet, aut delectetur in eis, ait S. Doctor a. 1. ad 2. Et sic avarus est, qui, ex inordinato ad pecuniam suam affectu, frustrat se necessariis, vel immoderate se labore frangit ad divitias comparandas. Quia in re ipsa etiam aliquando pauperes peccant, qui dum carent facultate, sapè ardent cupiditate.

100 Priori modo avaritia ex suo genere est mortale peccatum, si vel contra justitiam sit, vel contra charitatem & misericordiam, nisi forte actus imperfectio, vel materie levitas excuset. Si verò contra solam sit liberalitatem, non semper est peccatum mortale, inquit S. Thomas q. 13. de malo a. 2.

101 De avaritia posteriori modo, S. Thomas ibidem dicit, quòd si tantus sit amor & desiderium temporalium bonorum, quòd in eis finis constituatur, avaritia semper erit mortale peccatum. Converte enim ad bonum creatum sicut ad finem, facit aversionem ab incommutabili bono, quòd debet esse ultimus finis. Si verò avaritia dicatur inordinatus amor, vel desiderium rerum hujus mundi, absque voluntate faciendi vel omitendi aliquid contra Dei legem graviter obligantem, vel constituendi in iis finem, avaritia sic est peccatum veniale, ait S. Doctor 2. 2. q. 118. a. 4. Est tamen peccatum turpe, dum animus excelsus, & tantæ amplitudinis, ut solo bono infinito satiari queat, per affectum se subjicit rebus tam vilibus. Nam ut Tullius l. 1. offic. ait: Nihil est tam angusti animi, tamque parvi, quam amare pecuniam. Rationem habes in Augustino, quia ille habet aurum, qui novit uti auro; qui autem aurum uti non novit, habetur, non habet; possidetur, non possidet. Estote domini auri, & non servi auri. Quia & aurum Deus fecit, & te super aurum ipse fecit. Aurum fecit ad subsistendum tuum, & te ad imaginem suam. Vide quòd supra te est, & calca quòd infra te est. Enarrat. in Psal. 123.

102 Horum tamen lethalis avaritia est, qui sufficientia habentes ad naturæ necessitatem, sta-

tuntque decentiam, licet aliena non rapiant, nec concupiscant, novas tamen & novas opes concupiscere congregareque non cessant, non ut in opera pietatis impendant, sed ut cupiditati suæ satisfaciant. Hoc enim Scriptura & Patres, nullâ factâ injustitiæ mentione, graviter reprehendunt, quibus humanas rationes nostras, juxta dicta Prolegomeno I. cap. 4. submittere oportet.

Reprehendit id imprimis Deus Isa. 5. Væ qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis, usque ad terminum loci. Numquid habitabitis vos soli in medio terra? Ad quem locum Hieronymus: Generaliter adversum omnes, quibus nihil satis est, dictum puto... Quæ enim rabies, cum velta & agri ad depellendos imbres, & ad ferendas fruges haberi debeant, ea habere cupere in quibus cunctis habitare non possit, & quæ colere non sufficias, alteriusque necessitatem, tuam facere voluptatem.

Deinde Salvator Luc. 12. Hominis (inquit) cuiusdam divites uteres fructus ager aruit; & cogitabat intra se dicens: quid faciam, quia non habeo quò congregem fructus meos. Et dixit: Hoc faciam, destruam horrea mea, & majora faciam, & illuc congregabo omnia que nata sunt mihi, & bona mea, & dicam animæ meæ: anima, habes multa bona, posita in annos plurimos. Requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: stulte, hæc nocte animam tuam repetunt à te: que autem parasti, cujus erunt? Sic est, qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives. Dives ille aliena non quærebat (inquit Augustinus serm. 178. aliàs 19. de verb. Apost. c. 2.) non de cuiusquam vicini agris, non limite perturbato, non spoliato paupere, non circumvento simplice, sed tantummodo de suis colligendis cogitabat... Nihilominus stultum eum Dominus vocavit, & ut talem increpavit: ait enim illi Dominus: stulte, ubi tibi sapiens videris, ibi stulte. Stulte, inquit, hæc nocte repetunt à te animam tuam; hæc quæ paravisti, cujus erunt? Si servaveris, tua non erunt. Si erogaveris, tua erunt. Quid (inquit) reponis quòd reliqueris es? Ecce increpatus est stultus male recondens. Si stultus est qui recondit sua, vos invenite nomen ei qui tollit aliena... Fortassis aliquis respondeat, & dicat: non valde magna poena erat illi homini, cui dicit Deus, stulte. Non sic dicit Deus, stulte, quomodo homo dicit. Tale in quemquam Dei verbum, iudicium est. Nunquid enim Deus stultis daturus est regnum calorum? Quibus autem non est daturus regnum calorum, quid eis restat, nisi poena gehennarum?

Infero, ergo mortale peccatum est novas & novas opes indefinenter congregare, & insatiabili cupiditate magis incubare ampliandis divitiis temporalibus, quam spiritualibus & æternis, per eleemosynas, & alia opera pia. Unde S. Cyprianus in l. de lapsis inter gravia peccata, propter quæ Deus iratus Ecclesiæ per-